

PRIMJENA MODELA ŽUPANIJSKE BIBLIOBUSNE SLUŽBE NA PRIMJERU PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE

IMPLEMENTATION OF A COUNTY MOBILE LIBRARY SERVICE
MODEL IN PRIMORSKO-GORANSKA COUNTY

Ljiljana Črnjar

Gradska knjižnica Rijeka
ljiljana.crnjar@gkri.hr

Jasenska Alić-Tadić

Gradska knjižnica Rijeka
jasenska.alic-tadic@gkri.hr

Ivan Čermelj

Gradska knjižnica Rijeka
ivan.cermelj@gkri.hr

UDK / UDC 021.65(497.561)

Stručni rad / Professional paper

Primljeno / Received: 12. 12. 2006.

Sažetak

Krajem 2004. godine počeo je s radom Županijski bibliobus Gradske knjižnice Rijeka, na području Gorskog kotara i dijela Općine Matulji.

U ovom će radu biti predstavljen projekt županijske bibliobusne službe kroz sljedeće aspekte: pokrivenost područja Županije mrežom narodnih knjižnica prije početka rada Županijskog bibliobusa, pokretanje projekta "Primorsko-goranska bibliobusna služba", planiranje i organizacija knjižničnih zbirki, usluga i programa, nabava i oprema vozila, početak rada Županijskog bibliobusa, promidžba, vrednovanje i budućnost projekta.

Cljučne riječi: bibliobus, županijska bibliobusna služba, Primorsko-goranska bibliobusna služba

Summary

At the end of 2004 Rijeka City Library started a county mobile library service in the region of Gorski kotar and Matulji municipality. Intention of this paper is to present the project of implementing a county mobile library service through several aspects: analysis of a public library network covering Primorsko-goranska County before the county mobile Library started, initiating the project *Mobile library service in Primorsko-goranska*

County, planning and organizing the collections, services and programmes, purchasing the vehicle and equipment, starting the mobile library service, promoting the project, evaluating the project, and the plans for further development.

Keywords: mobile library, county mobile library service, Primorsko-goranska County mobile library service

1 Uvod

Bibliobusne službe čine sastavni dio mreža narodnih knjižnica. Različiti su modeli organizacije bibliobusnih službi. One najčešće djeluju kao pokretni ogranci većih gradskih knjižnica pružajući knjižnične usluge na širem gradskom području i/ili izvan toga područja. Primjer koji se često ističe jest Finska, zemlja s izuzetno razgranatom knjižničnom mrežom čemu pridonosi dvjestotinjak pokretnih knjižnica.¹ Drugi je model organizacije osnivanje bibliobusne službe pri regionalnim knjižničnim središtima kakav je, primjerice, u Nizozemskoj.

U Hrvatskoj su bibliobusne službe u sastavu županijskih matičnih knjižnica. Većina pruža knjižnične usluge na području vlastitoga grada i dijela susjednih jedinica lokalne samouprave ili samo na širem području grada gdje nema stacionarnoga knjižničnog ogranka (Rijeka, Osijek).

U hrvatskoj knjižničarskoj zajednici posljednjih godina vode se intenzivne rasprave, teorijske i praktične naravi, o problematici i organizaciji bibliobusnih službi² te je ovaj rad prilog tim raspravama.

Gradska knjižnica Rijeka je 2003. godine, kad su se ostvarile povoljne okolnosti,³ pokrenula projekt pod nazivom "Primorsko-goranska bibliobusna služba" kojim je predloženo da se za područje Primorsko-goranske županije pri matičnoj knjižnici osnuje županijska bibliobusna služba, a ubrzo ga prihvaća Primorsko-goranska županija kao i Ministarstvo kulture.

Geslo projekta glasi "Knjiga svima! Knjigom do svih!" Kao njegovi glavni ciljevi istaknuti su: omogućivanje građanima temeljnog prava na knjigu i informaciju, bez obzira na mjesto stanovanja, odnosno udaljenost od općinskih i gradskih središta; omogućivanje svim građanima, pod jednakim uvjetima, pristupa suvremenoj informacijskoj tehnologiji, posebice mrežnim resursima; poticanje kreativnosti i čitalačkih navika djece i mladih u svim, posebice ruralnim sredinama; ravnomjeran razvoj knjižnične djelatnosti na području Županije; širenje knjižnične mreže uz maksimalnu racionalizaciju kadrovskih i materijalnih resursa.

¹ Sabolović-Krajina, Dijana. Pokretne knjižnice u Finskoj. // Okrugli stol Nove tehnologije i usluge u pokretnim knjižnicama : zbornik izlaganja / urednik Dragutin Katalenac. Osijek : Gradska i sveučilišna knjižnica, 2003.

² Hrvatsko knjižničarsko društvo – Komisija za pokretne knjižnice, u suradnji s knjižnicama domaćinima, do sada je organiziralo sedam okruglih stolova o pokretnim knjižnicama.

³ Ministarstvo kulture Republike Hrvatske otvorilo je 2003. godine financijsku liniju za nabavu i opremanje bibliobusa.

U Primorsko-goranskoj županiji⁴ ukupno 21 jedinica lokalne samouprave ima narodnu knjižnicu organiziranu na jedan od načina koji predviđa *Zakon o knjižnicama*.⁵ Četiri općine imaju neprofesionaliziranu knjižničnu djelatnost,⁶ dok jedanaest jedinica lokalne samouprave, unatoč zakonskim obvezama, nema na svom području organiziranu djelatnost narodne knjižnice.⁷ Riječ je uglavnom o općinama na području Gorskog kotara.⁸ Odredbama *Zakona o brdsko-planinskim područjima*⁹ ovaj je kraj stavljen pod posebnu zaštitu Republike Hrvatske radi poticanja demografske obnove, naseljavanja i stvaranja preduvjeta za gospodarski i drugi razvoj te kvalitetnije i ravnomjernije rješavanje socijalnih prilika i gospodarskog rasta i razvoja.

Stoga je Gradska knjižnica Rijeka predložila da se putem bibliobusne službe osigura pristup znanju i informacijama stanovništvu brdsko-planinskog područja s otežanim geografskim i socijalnim uvjetima života i nerazvijenom knjižničnom mrežom. Stajališta bibliobusa predviđena su u svim naseljima Gorskog kotara s dvjesto i više stanovnika, izuzevši središta u kojima djeluju narodne knjižnice, te u rubnim naseljima dijela preostalog brdsko-planinskog područja izvan Gorskog kotara.

Kad je o modelu organizacije riječ, ovo je prvi primjer da se bibliobusna služba osniva s ciljem da obuhvati isključivo područje županije, ne i grada u kojem djeluje matična knjižnica, te da je županija partner i glavni financijer službe.

2 Planiranje i organizacija knjižničnih zbirki, usluga i programa

Pri planiranju budućih knjižničnih zbirki Županijskog bibliobusa razmišljalo se o činjenici da će njegovim uslugama biti obuhvaćeno sasvim novo područje, stoga je za planiranje početnog fonda bilo neophodno pretpostaviti moguće interese i potrebe korisnika. Osim *Smjernica nabavne politike Gradske knjižnice Rijeka*,¹⁰ smjernica za nabavu definiranih *Standardima za narodne knjižnice*,¹¹

⁴ Županija je administrativno podijeljena na 36 jedinica lokalne samouprave, 14 gradova i 22 općine. Na površini od 3.582 km² živi 305.505 stanovnika, prema podacima iz Popisa stanovništva 2001.

⁵ Zakon o knjižnicama. // Narodne novine 105 (9. listopada 1997.), 3403-3409.

⁶ Knjižnica djeluje pri općini ili je registrirana kao udruga.

⁷ Detaljnije o mreži narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije vidjeti u: Črnjar, Ljiljana. Narodne i školske knjižnice Primorsko-goranske županije : pogled županijske matične službe. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2005.

⁸ U Gorskom kotaru živi ukupno 26.120 stanovnika na površini od 1.274 km² u 259 naselja ili prosječno 20 stanovnika na km². Na tom području djeluju narodne knjižnice u Delnicama, Vrbovskom i Čabru. U goranskim općinama bez organizirane knjižnične djelatnosti te u preostalim dvjema u kojima je ta djelatnost neprofesionalizirana, živi ukupno 9.424 stanovnika u 98 naselja, na području od 497 km², ili prosječno na 1 km² svega 19 stanovnika, prema podacima iz Popisa stanovništva 2001.

⁹ Zakon o brdsko-planinskim područjima. // Narodne novine 12 (6. veljače 2002.), 630-633.

¹⁰ Smjernice nabavne politike GKR [citirano: 2005-04-17]. Dostupno na: <http://www.gkri.hr>

¹¹ Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. // Narodne novine 58 (9. lipnja 1999.), 2056- 2063.

*IFLA-inim i UNESCO-vim smjernicama za razvoj službi i usluga,*¹² temeljno polazište bili su konkretni pokazatelji dobne i socijalne strukture stanovništva u naseljima koja će biti obuhvaćena itinerarom, podaci o ustanovama koje djeluju u tamošnjim mjestima kao i podaci o djelatnostima kojima se, profesionalno ili dopunski, bavi lokalno stanovništvo.

Za ciljane korisničke skupine bibliobusa određena su djeca predškolskog uzrasta, umirovljenici, nezaposleni i domaćice. Izabrane su zato što uglavnom nisu obuhvaćene nekim postojećim knjižničnim uslugama, za razliku od ostalih skupina, primjerice zaposlenih, koji često koriste usluge knjižnica u mjestu zaposlenja ili djeca školske dobi, koja koriste svoje školske knjižnice.

Planom nabave građe obuhvaćena je knjižna i neknjižna građa. Kad je riječ o zbirci knjiga za odrasle, izbor se odnosio na klasična i suvremena djela hrvatske i svjetske književnosti te odabranu stručno-popularnu literaturu iz područja za koja se, prema prikupljenim podacima, pretpostavilo da bi mogla biti predmet zanimanja mogućih korisnika. Planirana je i manja referentna zbirka.

Posebna pažnja posvećena je odabiru fonda za mlađi uzrast, odnosno predškolce, budući da je jedan od ciljeva bio i stvaranje i jačanje čitalačkih navika od najranije dobi.

Uz pretpostavku da su školske knjižnice posljednjih godina dobro opskrbljene obveznim lektirnim naslovima, za djecu školske dobi načinjen je izbor slobodne lektire, popularne dječje stručne knjige i stripova.

Od neknjižne građe nabavljena je početna zbirka glazbenih CD-a i filmskih DVD-a, primjereno svim dobnim skupinama.

Planirane su temeljne knjižničke usluge za odrasle i djecu: posudba knjižne i neknjižne građe, odgovori na jednostavnije informacijske upite korisnika odmah te na složenije upite u dogovorenom roku, mogućnost pretraživanja interenta u kasnijoj fazi rada Županijskog bibliobusa.

Predviđeni su edukacijski programi: poučavanje korištenja izvorima informacija i pretraživanje interneta za ciljane korisničke skupine, te povremeni kulturno animacijski programi za djecu predškolske i mlađe školske dobi.

3 Nabava i oprema vozila

Izrada natječaja za nabavu i opremu budućeg bibliobusa pomno je rađena uz korištenje iskustava ostalih četiriju knjižnica (Bjelovar, Čakovec, Karlovac i Koprivnica) koje su prethodno nabavile bibliobus, vlastitih iskustava u radu Gradskog bibliobusa Gradske knjižnice Rijeka, te nekoliko vanjskih suradnika.¹³

¹² Narodna knjižnica : IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga / priredila radna skupina Sekcije za narodne knjižnice na čelu s Philipom Gillom ; (s engleskoga prevela Irena Kranjec). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003.

¹³ Ministarstvo kulture i Primorsko-goranska županija osigurali su sredstva za nabavu vozila u jednakim omjerima u ukupnoj visini od 1,000.000,00 kn. Nakon provedenoga javnog natječaja dobava vozila povjerena je poduzeću *Eurokamion d.o.o.* iz Zagreba, uvozniku za IVECO program teretnih motornih vozila. Vozilo je izrađeno na kamionskom podvozju. Nadogradnja i opremanje

4 Počeci rada Županijskog bibliobusa

4.1 Promidžba

Prvi dvotjedni ciklus rada¹⁴ bio je promotivan s ciljem predstavljanja službe i stvaranja prvih kontakata s lokalnim stanovništvom. Pripremljeni su promidžbeni materijali. Održano je više različitih programa u prostorima škola ili domova kulture, priređenih u suradnji s lokalnim političkim predstavnicima, osnovnim školama i vrtićima.

4.2 Informiranje i edukacija

Započelo se s redovitim informiranjem stanovništva o dolasku bibliobusa: lecima u bibliobusu, plakatima na oglasnim pločama u centrima mjesta, u zbornicama, školskim knjižnicama, trgovinama te u elektroničkim i tiskanim medijima.¹⁵

Posebna pozornost posvećena je podučavanju o korištenju usluga bibliobusa primjereno dobi, individualna i grupna.

U nastojanju da se čim više populariziraju usluge Bibliobusa, odlučeno je da će članarina biti simbolična.¹⁶

Nakon promotivnog ciklusa bibliobus je započeo s redovnom djelatnošću u 23 naselja, od kojih su u nekima bila predviđena po dva stajališta, obično u središtu mjesta te pored osnovne škole.

5 Provjera modela u praksi

5.1 Korisnici i korisničke skupine

Iako nisu bili ciljana skupina, najveće zanimanje za bibliobusne usluge pokazala su djeca osnovnoškolske dobi.¹⁷ Također, interes su pokazala i djeca predškolskog uzrasta, pri čemu naročito treba istaknuti dobru suradnju s odgajateljicama.

U skupini umirovljenika, domaćica i nezaposlenih građana, popularizacija bibliobusne službe tekla je nešto sporije, no zahvaljujući informiranju, te ustaljivanju mjesta i vremena dolaska, broj ove skupine korisnika postupno se uvećavao.

---

unutrašnjosti izrađena je u poduzeću *Vrh* d. o. o. iz Dugog Sela. Dimenzije vozila su 8,83x2,38x3,65 m. Kapacitet je 3.500 do 4.000 jedinica knjižnične građe. Opremljeno je klima-uređajem, hladnjakom, zračnim grijanjem. Cijena vozila bez AV i računalne opreme iznosila je 999.180,00 kn. Od AV opreme vozilo ima televizor, video-rekorder, DVD player, radio i CD player dok računalnu opremu čine 2 prijenosna računala, 2 pisača i bar kod čitač. Cijena vozila s opremom iznosila je 1.053.852,26 kn.

¹⁴ Bibliobus je krenuo na prvu vožnju 16. studenog 2004. u Ravnoj Gori.

¹⁵ Goranski radio, HRT-Radio Rijeka, Novi list-mjesečni prilog Goranski list.

¹⁶ Za sve koji su se upisali do kraja 2004. godine članarina je bila besplatna, a od početka 2005. simbolična u visini od 10,00 kn. Za predškolsku djecu i mlađe osnovnoškolce članarina je i dalje ostala besplatna.

¹⁷ Razlog tome je, vjerojatno, što su stajališta u blizini škola i što su školski knjižničari sudjelovali u promidžbi i raspačavanju informacija o početku rada Županijskog bibliobusa.

Potvrdila se opravdanost odabira ciljanih korisničkih skupina, ali su se pojavile i nove specifične korisničke skupine: djeca mlađe školske dobi u područnim školama s malim brojem djece u mješovitim razredima, djeca romske nacionalnosti, djeca s posebnim potrebama, dnevni migranti među kojima prevladava nastavnički kadar.

5.2 Ispravnost odabira fonda

Interesi korisnika i zahtjevi za knjižničnom građom pokazali su, u većini, ispravnim temeljna polazišta prilikom planiranja i formiranja knjižničnog fonda Bibliobusa.

Praćenjem korisničkih potreba i iskazanog interesa za zavičajnom literaturom, ukazala se potreba za formiranjem posebne manje zbirke zavičajne literature.¹⁸

5.3 Funkcionalnost unutarnjeg uređenja vozila

Tijekom rada, uočeni su i neki funkcionalni nedostaci unutarnje organizacije prostora bibliobusa koje se pokušalo ublažiti manjom preraspodjelom zbirki. Također, instaliranje računalne opreme i njeno osiguranje prilikom vožnje zahtijevalo je manje dorade posudbenog pulta. Stoga bi pri projektiranju i izradi vozila bilo poželjno predvidjeti prilagodljivu unutarnju opremu, kako bi se po potrebi mogle činiti preinake.

5.3 Provjera opravdanosti itinerara

Prvih mjesec dana bibliobus je vozio prema unaprijed predviđenom itineraru, no ubrzo su se morale učiniti neke izmjene u svrhu racionalnijega vremenskog rasporeda, boljeg povezivanja stajališta i udovoljavanja potrebama korisnika.¹⁹

Usporedo su uspostavljeni kontakti s lokalnim stanovništvom, posebice s ravnateljima škola, knjižničarima u školskim knjižnicama, učiteljima, odgajateljima te ih se pravovremeno informiralo o izmjenama rasporeda dolazaka.

6 Vrednovanje projekta

U svrhu vrednovanja projekta županijske bibliobusne službe, nakon prvih šest mjeseci Gradska knjižnica Rijeka provela je anketu čiji je cilj bio dobiti prve

¹⁸ Formirana je tzv. Goranska polica u koju je uključen i Goranski list koji izlazi mjesečno u Novom listu. Potaknuti time, korisnici su, kao i lokalni književnici, sami počeli poklanjati publikacije za ovu zbirku.

¹⁹ U školama, osobito područnim, vrijeme stajanja bibliobusa trebalo je prilagoditi rasporedu nastave, a u nekim mjestima, zbog organiziranog prijevoza od škole do mjesta stanovanja i obrnuto, dolaske bibliobusa trebalo je prilagoditi redu vožnje školskog autobusa. Nekoliko stajališta koja su bila uvrštena u početni itinerar naknadno su ukinuta zbog nedostatka odaziva. Nadalje, na početku se smatralo ekonomičnijim koristiti sporedne ceste kao poveznice među mjestima, ali se naknadno pokazalo da je veličina vozila otežavajuća za korištenje uskih lokalnih cesta, posebice u zimskim uvjetima.

povratne informacije o projektu kao polazište za planiranje djelatnosti u narednom razdoblju.

Utvrđene su tri ciljane skupine ispitanika: a) korisnici bibliobusa; b) roditelji predškolske djece, članova bibliobusa; c) predstavnici političkih tijela.

Anketiranje je provedeno u razdoblju od 2. do 13. svibnja 2005. Ukupno su obrađena 182 anketna listića (100 korisnika bibliobusa, 44 roditelja predškolske djece i 38 predstavnika političkih tijela).

a) Korisnici bibliobusa

Do kraja travnja 2005. u Županijski bibliobus učlanjeno je 949 korisnika. Anketa je provedena na uzorku od 357 korisnika iz skupina koje su predviđene za anketiranje.

Kategorije korisnika, njihov broj, reprezentativnost uzorka, broj obrađenih anketnih listića i odstupanje od reprezentativnog uzorka prikazani su u *Tablici 1*.

Tablica 1

Kategorija članova	Upisano članova		Reprezentativni uzorak	Obrađeno anketnih listića	Odstupanje od reprezentativnog uzorka
	Broj	%			
Učenici 7. i 8. razreda	124	34,8	35	37	2
Srednjoškolci	6	1,2	1	0	-1
Studenti	2	0,6	1	0	-1
Zaposlenici	127	35,6	36	32	-4
Domaćice	12	3,4	3	6	3
Umirovljenici	46	12,9	13	13	0
Nezaposleni	18	5,05	5	7	2
Ostali	22	6,2	6	5	-1
UKUPNO	357	100	100	100	

Iz ukupnog broja članova u ovom prikazu su izostavljena 592 korisnika – djeca predškolske dobi i učenici osnovne škole od 1. do 6. razreda, budući da predviđeni tip ankete nije bio prikladan za navedeni uzrast.

b) Roditelji predškolske djece, članova bibliobusa

Anketom je obuhvaćeno 50 posto roditelja od ukupnog broja učlanjene predškolske djece, točnije 47 roditelja.

c) Predstavnici političkih tijela

Anketirani su članovi Poglavarstva i Skupštine Primorsko-goranske županije (na kućne adrese poslano je 55 anketnih listova od kojih je odgovoreno 9 ili svega

16,5 posto) i članovi poglavarstava općinskih i gradskih vijeća svih jedinica lokalne samouprave u Gorskom kotaru i općini Matulji (poslano je 100 anketnih upitnika od čega je odgovorenih 29).

6.1 Pitanja i rezultati ankete

Anketni je upitnik sadržavao pitanja specifična za pojedinu skupinu ispitanika te pitanja zajednička za sve tri skupine.

Pitanja upućena korisnicima odnosila su se na redovitost njihovih posjeta Bibliobusa, ocjenu ponuđenih knjižničnih usluga, doprinos Bibliobusa provođenju slobodnog vremena, obrazovanju, učenju i informiranju. Pitanja upućena roditeljima imala su za cilj utvrditi čitaju li roditelji zajedno sa svojom djecom i razgovaraju li o pročitanim te kako ocjenjuju doprinos bibliobusa provođenju slobodnog vremena i razvijanju pismenosti i čitalačkih navika svoje djece. Predstavnicima političkih tijela upućena su pitanja o informiranosti o projektu te mišljenju o projektu kao i o ukupnoj dostupnosti knjižničnih usluga stanovnicima općina i gradova.

Pitanja, koja su zajednička za sve kategorije ispitanika, odnosila su se na doprinos Županijskog bibliobusa kvaliteti života lokalne zajednice, ocjenu opravdanosti trošenja društvenih sredstava za ovakve i slične projekte te da li bi se osobno zauzeli za opstanak rada bibliobusne službe.

Nakon šest mjeseci rada bibliobusne službe, analiza rezultata dobivenih anketnim ispitivanjem pokazuje da su prvi dojmovi koje je ostavio Županijski bibliobus na području svog djelovanja vrlo pozitivni.

Primjerice, korisnici su visokim ocjenama vrednovali ponuđene knjižnične usluge Županijskog bibliobusa (48 posto "odličan", 46 posto "dobar"). Nadalje, 81 posto korisnika pozitivno se očitovalo o doprinosu Županijskog bibliobusa kvaliteti života zajednice, štoviše, četvrtina ispitanika se izjasnila da je "znatno pridonio". Među političkim predstavnicima, 18 posto ih je dalo odgovor da je "znatno pridonio" a većina, 61 posto da je "pridonio".

Doprinos provođenju slobodnog vremena korisnici su vrednovali najvišim ocjenama (38 posto "odličan", 44 posto "dobar"), nešto manje ocjene dali su doprinosu obrazovanju i učenju te informiranju (33 posto "odličan", 40 posto "dobar").

Među odgovorima roditelja ističe se kako čak 96 posto njih smatra da je doprinos Županijskog bibliobusa razvijanju pismenosti i čitalačkih navika "odličan" i "dobar", dok provođenje slobodnog vremena njihove djece ovim ocjenama procjenjuje 86 posto roditelja.

Većina, točnije 61 posto političkih predstavnika izjasnilo se da je bibliobus "pridonio" kvaliteti života zajednice.

Ukupno 54 posto svih ispitanika ocjenjuje ovakvo trošenje društvenih sredstava "jako korisnim", a 42 posto "korisnim".

Naposljetku, 96 posto ispitanika, prema rezultatima ankete, osobno bi se zauzelo za ovaj projekt, što može uputiti na zaključak da su građani shvatili vrijednost i značenje projekta.

7 Budućnost projekta

U narednoj fazi rada Županijskog bibliobusa planiran je pristup internetu za korisnike, što bi omogućilo provođenje dodatnih programa poput podučavanja domaćica, umirovljenika i nezaposlenih u korištenju interneta. Ove korisničke skupine uglavnom do sada nisu bile obuhvaćene nekim vidom poduke za korištenje računala ni interneta.

Tijekom rada javile su se ideje, kako od djelatnika Bibliobusa tako i od samih korisnika, o organizaciji gostovanja lokalnih autora u Bibliobusu, u vlastitoj sredini i na širem području te o organiziranju kraćih tematskih savjetodavnih susreta u skladu s interesima zajednice, npr., o pojedinim područjima poljoprivrede, predstavljanje mogućih dopunskih zanimanja i sl. Ukratko, bibliobusna služba može postati podrška lokalnoj zajednici, poduzetnicima, obrazovanju, nevladinim udrugama i sl.

Daljnja djelatnost Županijskog bibliobusa ovisi o financijskoj podršci Primorsko-goranske županije, lokalne zajednice te nadležnih ministarstava. Naime, osim Ministarstva kulture ovaj projekt mogla bi, sukladno ponuđenim programima, podržati i druga ministarstva, primjerice Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka i sl. Također, dobrodošla bi bila i suradnja s nevladinim udrugama koje imaju slične interese u vezi s pojedinim programima.

8 Zaključak

Predstavljeni model bibliobusne službe u osnovnim naznakama daje smjernice za organizaciju službe zasnovane na županijskoj razini. Pri tom se pokazalo da županija može biti vrlo snažan partner u logističkom smislu, uz podršku Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

Pri planiranju službe valja ispitati, predvidjeti i uzeti u obzir niz čimbenika. Temeljno polazište su potrebe mogućih korisnika prema kojima se planiraju zbirke, usluge i programi.

Ono što valja naročito naglasiti jest da u fazi planiranja buduće djelatnosti bibliobusa treba, čim potpunije, unaprijed razraditi financijsku strukturu s osiguranim izvorima financiranja za određeno, po mogućnosti čim duže, razdoblje kako se s tim u vezi tijekom rada ne bi javljale poteškoće.

Iako je šest mjeseci djelovanja Županijskog bibliobusa možda prekratko razdoblje za složenije korisničke analize, ipak su prve povratne informacije i rezultati dobiveni provedenom anketom, uz činjenicu da šest općina prvi put ima na svom području profesionalno organiziranu djelatnost narodne knjižnice, (a još četiri jedinice lokalne samouprave su uz postojeću narodnu knjižnicu povećale obuhvaćenost stanovništva knjižničnim uslugama), potvrdile opravdanost pokretanja projekta.

LITERATURA

Črnjar, Ljiljana. Narodne i školske knjižnice Primorsko-goranske županije : pogled županijske matične službe. Rijeka : Gradska knjižnica Rijeka, 2005.

Narodna knjižnica : IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga / priredila radna skupina Sekcije za narodne knjižnice na čelu s Philipom Gillom ; (s engleskoga prevela Irena Kranjec). Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2003.

Sabolović-Krajina, Dijana. Pokretne knjižnice u Finskoj. // Okrugli stol Nove tehnologije i usluge u pokretnim knjižnicama : zbornik izlaganja / urednik Dragutin Katalenac. Osijek : Gradska i sveučilišna knjižnica, 2003.

Popis stanovništva 2001. Stanovništvo prema prisutnosti/odsutnosti u naselju popisa, po naseljima, popis 2001 [citirano: 2005-04-17]. Dostupno na: <http://www.dzs.hr>

Smjernice nabavne politike GKR [citirano: 2005-04-21]. Dostupno na: <http://www.gkri.hr>

Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. // Narodne novine 58 (9. lipnja 1999.), 2056-2063.

Standardi za pokretne knjižnice-bibliobuse. // Narodne novine 58 (9. lipnja 1999.), 2063-2066.

Zakon o knjižnicama. // Narodne novine 105 (9. listopada 1997.), 3403-3409.

Zakon o brdsko-planinskim područjima. // Narodne novine 12 (6. veljače 2002.), 630-633.